

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ
КАТЕДРА „СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ“

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„доктор“ по докторска програма „Планиране“

СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Изготвил рецензията: доц. д-р Евелина Божидарова Парашкевова-Великова, Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Катедра „Стратегическо планиране“

Тема на дисертационния труд: „Стратегически решения за намаляване на бедността в Северозападния район на планиране“

Автор: Таня Минкова Николова

Научен ръководител: доц. д-р Анастасия Марчева

Основание: Заповед № 490/10.06.2024 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов за утвърждаване на състава на научното жури по откритата процедура по публична защита на дисертационен труд

I. Информация за докторанта

Таня Николова е завършила ОКС „бакалавър“ специалност „История и география“ и ОКС „магистър“ специалност „Финанси“ във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“.

От представената автобиография на кандидатката Николова е видно, че тя притежава 16 годишен професионален опит, който е свързан с управленски и проектни дейности. В периода 2012 – 2015 г. е изпълнявала длъжността началник отдел „Разработване и управление на програми и проекти“ в общинска администрация. От 2018 до 2019 г. е била експерт „Обучение и квалификация“, а от април 2019 г. до момента е ръководител на бизнес отдел и старши консултант в международна компания.

Информацията в автобиографията на Таня Николова показва, че тя има практическа експертиза, която прераства в интерес за научно решаване на реални казуси.

II. Общо представяне на дисертационния труд

Основание за изготвяне на рецензията е Заповед № 490/10.06.2024 г. за утвърждаване на състава на научното жури по откритата процедура по публична защита на дисертационен труд на тема „Стратегически решения за намаляване на бедността в Северозападния район на планиране“ с автор Таня Минкова Николова, за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. Икономика, по докторска програма „Планиране“.

Рецензията е разработена в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България - ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов.

От представените по процедурата документи е видно, че докторантката има необходимите знания и умения, както по конкретната тема, така и за провеждане на самостоятелно научно изследване и разпространение на резултатите сред научната общност.

Авторката се фокусира върху бедността, която е актуална тема и намира своята интерпретация от множество автори и в научни изследвания от различни професионални направления. Темата е многопластова, интердисциплинарна и широкоаспектна. Както посочва кандидатката множеството фактори, които въздействат и предопределят феномена бедност, го правят сложен за управление в национален и световен мащаб. Представя и многоизмерната бедност, която се проектира в ниско образование, висока престъпност, влошен здравословен статус и нисък стандарт на живот. Посочва се, че изследванията по темата за бедността са от важно значение за разбирането на социално-икономическите различия и за формулирането на публични политики, и реализирането на интервенции, които да допринесат за подобряване благосъстоянието на населението.

Обектът на дисертационното изследване е бедността в Северозападния район за планиране (СЗРП), **предметът** - са стратегическите решения за намаляване на бедността.

Изследователската теза гласи, че: „бедността в Северозападния район за планиране може да бъде преодоляна с ясни, целенасочени и иновативни стратегически решения, изразени в: регионален принцип при разработване на стратегическите национални проекти и насочване на инвестиции; регионален принцип на данъчното облагане; овластяване и партньорства с гражданите и бизнеса за ефикасно и ефективно участие в съвместни дейности; законодателни промени в посока преобразуване на икономиката към социално отговорна; холистичен подход и дигитализация в стратегирането и изпълнението на политиките за борба с бедността.“

Целта, която си поставя кандидатката е да се изследват мерките за реализация и перспективите на стратегическите решения за намаляване на бедността и социалното изключване в Северозападния район за планиране. За постигане на набелязаната цел са дефинирани пет изследователски задачи, които авторката коректно изпълнява в рамките на проведеното научно изследване.

Авторката е приложила адекватен методологичен инструментариум, който включва традиционни изследователски подходи. Изследването се базира на проучване на научна литература, като е извършена систематизация на достиженията в разглежданата област чрез аналогия, сравнителен анализ, обобщения на достиженията. Проведено е статистическо изследване чрез електронна анкетна карта, като за обработка на резултатите са използвани статистически методи и софтуерните възможности на Excel и SPSS. Резултатите са интерпретирани и визуализирани коректно.

Представената дисертация е в обем 204 стандартни страници, в това число 187 страници основен текст. Към основният труд са налични 7 приложения, които внасят яснота и обогатяват основния текст.

В структурен разрез предложеният за рецензиране материал включва въведение, 3 глави, заключение, цитирани източници, приложения.

Библиографията наброява 187 източника. Визуализация на труда включва общо 22 фигури и 46 таблици в основния текст.

Обемът, структурата и основните постаменти на предложения дисертационен труд се характеризират със задълбоченост и научна логика. Трудът покрива установените стандарти за дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. Икономика в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ Свищов.

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

В структурно отношение дисертацията включва въведение, три глави и заключение, които осигуряват логическата конструкция на труда. Обемът е балансиран в структурно и съдържателно отношение.

Въведението е обстойно и съдържа основните елементи за научно изследване. То представя актуалността на проблематиката, достиженията в науката до момента, теоретико-методологичната рамка на проведеното изследване, както и приложения инструментариум при изпълнение на изследователските цели и достигнати задачи. Ясно и еднозначно са дефинирани цел, обект, предмет, изследователската теза и задачи. Посочени са методологията и ограничителните условия на изследването и са загатнати намеренията на авторката за решаване на проблема.

В първа глава са разгледани базови въпроси свързани с бедността и перспективите за нейното преодоляване. Представени са основни дефиниции,

инструменти и ключови постаменти в рамката за справяне с бедността. Направен е контент анализ на публикации, разглеждащи фундаментални въпроси на бедността и е направена релация към перспективите за тяхната приложимост в България.

Извършен е критичен анализ на изследвани добри практики за преодоляване на бедността в резултат на което се стига до заключението за липсата на стандарти и универсални подходи за преодоляването ѝ. Въпреки това е очертан механизъм, който трябва да бъде съблюдаван в търсене на стратегически решения за борба с бедността.

В края на първа глава са направени авторови интерпретации под формата на изводи.

Във втора глава е направен дескриптивен анализ на спецификата на Северозападния район за планиране, като информацията е интерпретирана в светлината на дисертационната тема. Представен е териториалния облик на бедността в България, като цяло и в Северозападния район за планиране. В представеният социално-икономически анализ са очертани вътрешнорегионалните различия в доходите на лице от домакинство, пазара на труда, инвестиции, финансови и демографски аспекти, здравната, съдебната система, управлението на отпадъците и транспорта и е аргументирана необходимостта от целенасочени усилия за подобряване на икономическите условия в региона. Направени са изводи.

Трета глава анализира политически и бизнес решения за намаляване на бедността в Северозападния район за планиране. Представени са данните от проведено анкетно проучване на заинтересовани страни от борбата с бедността. Представена е методологията на изследването, а в приложение е налична и анкетната карта. Анкетата съдържа 22 въпроса. Авторката е представила допусканията и хипотезите, които са в основата на дефинираните въпроси. В резултат на анализа са направени изводи. На тази база в трета точка са изведени мерките за преодоляване на бедността в СЗР. Представен е и авторов модел на стратегическото решение за борба с бедността. Това е холистичен подход, който дава възможност за изработване на стратегическо решение на базата на многовариантност.

Интерес представлява и направеният сравнителен анализ на съществуващите софтуерни решения в контекста авторовата идея за такова, като основополагащата цел на това предложение е да се търси път за прилагане на интелигентни решения за справяне с бедността по принцип, и в СЗРП, в частност.

Предложен е и списък със стратегически решения, които могат да се приложат в СЗРП при наличие на политическа воля и които биха имали принос към преодоляването на негативните социално-икономически тенденции в СЗРП, включително и за справяне с различните измерения на бедността.

В заключението е направен обзор на основните изводи и твърдения, които са изведени в отделните глави на дисертационния труд, като е прокарана логическа връзка

между тях. Така е подкрепена и изследователската теза на авторката заявена във въведението на дисертационния труд.

Дисертационният труд е визуализиран адекватно, научната, езиковата и стиловата редакция на научния труд е прецизна. Не са констатирани отклонения от съдържанието, повторения и логически противоречия.

Не са констатирани нарушения на правилата на научната етика в материалите на кандидатката, които са предоставени по процедурата.

Всичко, посочено по-горе ми дава основание да направя извода, че представеният дисертационен труд е дело на авторката. Той има ясно изразен изследователски и практико-приложен характер и отговаря на всички изисквания според ЗРАСРБ, и вътрешния Правилник за неговото приложение в СА „Д. А. Ценов“.

Представеният автореферат е в обем от 33 страници. Той е правилно структуриран и съдържа информация, която отговаря на съдържанието на дисертацията, отразява постигнатите от авторката резултати и приносите на дисертационния труд.

IV. Научни и научно-приложни приноси

В Справката за научните приноси са очертани шест приноса, които са коректно формулирани, отразяват реално постиженията на докторантката и са достатъчни за придобиване на ОНС „доктор“. Приемам така формулираните научни приноси. Считаю, че разработеният модел на „Успешност на стратегическите решения за борба с бедността в СЗРП“ и предложената система от индикатори за оценка имат висока научна стойност и практическа приложимост, и трябва да бъдат широко разпространени сред заинтересованите страни.

С представения списък на публикациите, докторантката доказва, че е изпълнила минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по област 3. Социални стопански и правни науки, ПН 3.8 Икономика, като набира 48,75 точки при необходими 30.

Докторантката е участвала в различни форуми (1 кръгла маса, 1 докторантска сесия, 5 конференции, вкл. и международни) за разпространение на изследователските резултати сред научната общност.

V. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Нямам критични бележки по дисертационния труд, тъй като такива са давани текущо, в процеса на обучение на кандидатката в рамките на катедра „Стратегическо планиране“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов“.

В контекста на дисертацията интерес представлява следният въпрос:

1. Какви интервенции са най-належащи за реализиране в СЗРП в контекста на борбата с бедността и кои са отговорните за тяхното реализиране?

Препоръчвам на Таня Николова да задълбочи в бъдеще изследването по темата, да го надгради с още фактология и да публикува резултатите в индексирани и реферирани в световните бази данни издания.

VI. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният дисертационен труд със заглавие: „**Стратегически решения за намаляване на бедността в Северозападния район на планиране**“ носи характеристиките на самостоятелно изследване с научни и практико-приложни приноси. В структурен и съдържателен план считам, че покрива изискванията за дисертационен труд, както и изискванията на ЗРАСРБ, правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав в Стопанска академия „Д. А. Ценов“, Свищов. Рецензираните материали се характеризират с пълнота, логическа обвързаност, научен стил и аргументация, задълбочено проучване, авторово виждане и предложения за развитие на теорията и практиката в областта на дисертационната тема. Това ми дава основание да дам *положителна оценка и да предложи на научното жури да присъди на Таня Минкова Николова образователна и научна степен „доктор“ по област на висше образование: 3. „Социални, правни и стопански науки“, Професионално направление: 3.8. „Икономика“, докторска програма „Планиране“.*

Дата: 22.07.2024 г.

Рецензент:

(доц. д-р Евелина Парашкевова-Великова)